

**İSLAM TARİHİ DERSİ
ÖĞRETİM
PROGRAMI**

10. İSLAM TARİHİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

10.1. GİRİŞ

İslam Tarihi en genel çerçevesiyle, VII. yüzyıl başlarından günümüze kadar, on dört asırlık uzun bir süreç içerisinde çeşitli Müslüman toplumların din, sosyal hayat, siyaset, kültür ve medeniyet alanlarında yaşadıkları tecrübeleri içine almaktadır.

İmam-Hatip Liseleri Öğretim Programında yer alan İslam Tarihi Dersi Programı hazırlanırken ortak genel kültür derslerinden Tarih dersinin içeriği de dikkate alınmıştır. Bu derste Klasik Dönem (Hz. Muhammed, Dört Halife, Emevi ve Abbasi dönemleri) siyasi olaylarına ve gelişmelerine ağırlık verilmiştir. Bununla birlikte, hem tarihte devamlılık fikrinin kaybolmaması hem de İslam tarihinin sadece bir Arap tarihi olarak algılanmaması için Klasik Dönem sonrası Türklerin, İslam Tarihindeki etkileri ile diğer belirleyici nitelikteki siyasi ve kültürel gelişmeler de ana hatlarıyla bu dersin içeriğinde yer almaktadır. Bu programda, İslam medeniyeti, her dönemin siyasi olaylarının bir parçası olarak ele alınmamıştır. Öğrencinin, kültür ve uygarlık alanında zamana, coğrafyaya ve toplumsal yapıya bağlı olarak değişen ve değişmeyen unsurları bir arada görebilmesi için bir bütün olarak ele alınmıştır.

İmam-Hatip Lisesi mezunlarının mesleki alanda veya diğer alanlarda hizmet verirken İslam tarihinin konusu olan olay ve olgulardan uzak kalmaları mümkün değildir. Kültürel mirasa atıflarda bulunma, tarihsel deneyimlerden seçmeler yapma, güncel olaylarla tarihsel olay ve olgular arasında bağlantı kurma, tarihi tecrübelerden sonuç ve dersler çıkarma, İmam-Hatip Lisesi mezunlarından beklenen davranışlardandır. Önemli olan husus bu davranışların, objektifliği esas alan bir bakış açısı doğrultusunda ve sağlam bir tarihî zemin üzerinde cereyan etmesidir. İslam Tarihi dersi, öncelikle bunu sağlamayı amaçlamaktadır. Ayrıca bu ders; Tarih, Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi ve Osmanlı Tarihi dersleri ile birlikte İmam-Hatip Lisesi öğrencisinde sağlıklı bir tarih bilinci oluşmasına da katkıda bulunacaktır.

10.2. GENEL AMAÇLAR

İslam Tarihi dersini alan öğrenciler;

1. İslam tarihinin konusu olan olay ve olguları bilimsel verilere uygun olarak kavrar.
2. İslamiyetin doğuşu ve Hz. Muhammed döneminin olayları hakkında bilgi sahibi olur.
3. Dört halife döneminde meydana gelen olayları irdeler.
4. Emeviler döneminde meydana gelen olayları hakkında sebep ve sonuçları ile bilgi sahibi olur.
5. Abbasi devletinin kuruluşunu, bu dönemin dinî ve siyasi olaylarını bilerek kültürel gelişmelerin farkında olur.
6. Türklerin İslamiyete girişlerini ve İslam kültür ve medeniyetine katkılarını bilir.
7. İslam medeniyetinin doğuş ve gelişim sürecini, temel özelliklerini ve diğer kültür ve medeniyetlere katkılarını bilir.
8. Günümüz İslam ülkelerinin ve Müslüman topluluklarının buldukları coğrafi bölgeleri bilir.
9. İslam tarihinin birçok Müslüman topluma ait farklı tarihsel deneyimleri içerdiğini, bu tecrübelerin, farklılıklarıyla birlikte bugün de yararlanılması gereken büyük bir birikim olduğunun farkında olur.

10.3. ÜNİTELER

İmam-Hatip Liseleri ve Anadolu İmam-Hatip Liselerinin 12. sınıflarında okutulacak olan bu öğretim programında, İslam tarihi ile ilgili temel bilgileri kazandırmaya yönelik aşağıdaki 8 ünite yer almaktadır.

İslam Tarihine Giriş: Bir dersin konusu, alanı ve metodu hakkında bilgi sahibi olmak, o dersle ilgili daha sonraki ünitelerin öğrenciler tarafından daha kolay kavranılması açısından önem taşımaktadır. Özellikle tarihi konu edinen derslerde bu durum daha da önem arz etmektedir. Bu ünite ana hatları ile İslam tarihinin konusu, alanı ve metodu, İslam tarihçiliğinin doğuşu ve gelişimi, temel kaynakları, tarihçilikle yakın ilgisi olan Müslümanların kullandıkları takvimler ve bu dersin diğer sosyal bilimlerle ilişkisi konu edinilmiştir.

İslamiyetin Doğuşu ve Hz. Muhammed Dönemi: İslam tarihi Hz. Muhammed dönemi ile başlamaktadır. Her ne kadar bu üniteye yer alan konular daha ayrıntılı olarak Siyer (Hz. Muhammed'in Hayatı) dersinde yer alsada da program bütünlüğü, tarihin kronolojik olarak verilmesinin gerekliliği ve İslam Tarihi dersini “Dört Halife Dönemi”nden başlatmanın doğru bir yaklaşım olmayacağından hareketle, bu ünitenin İslam Tarihi öğretim programında da ana hatlarıyla yer alması tarihî bilgileri pekiştirme açısından önem taşımaktadır. Bu ünitenin, öğrencilerin daha önceki sınıflarda öğrendikleri bilgileri harekete geçirerek, İslam'ın doğduğu ortamın coğrafi, siyasi, sosyal ve kültürel yapısını tanımak, Hz. Muhammed'in peygamber oluş süreci ve İslam'ın Mekke dönemi hakkındaki bilgilerini pekiştirmek, hicret ile başlayan Medine dönemindeki sosyal, dinî, ekonomik, siyasi ve askerî gelişmeler hakkında bilgi sahibi olmak, Hz. Muhammed döneminde İslam'ın yayıldığı coğrafyayı tanımak açısından yararlı olacağı düşünülmektedir.

Dört Halife Dönemi: Hz. Peygamber'den sonraki dönemi ifade eden “Dört Halife Dönemi” ve bu dönemin en önemli şahsiyetlerinden olan Hz. Ebû Bekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali'yi hayatı ve kişilik özellikleri bakımından tanımak dört halife döneminin olaylarını ve siyasi gelişmelerini, özellikle Hz. Ali döneminin önemli olaylarından olan ve siyasi yansımaları günümüze kadar ulaşan Cemal ve Sıffin olayları hakkında sağlıklı bilgi sahibi olmak bu ünite ile sağlanacaktır. Ayrıca bu üniteye dört halife döneminin İslam kültür ve medeniyetindeki yeri gibi konulara da yer verilecektir.

Emeviler: Hz. Ali'den sonra yönetime geçen Muaviye b. Ebî Süfyan ile başlayan bu dönem ve bu dönemde yaşanan toplumsal ve siyasi olaylar hakkında kaynaklara uygun bir şekilde bilgi vermek önemli bir husustur. Emeviler döneminde, İslam tarihinde çok önemli siyasi değişimler yaşanmış ve bütün bunlar daha sonra meydana gelen siyasi tartışmalara ve iç çalkantılara zemin hazırlamıştır. Bu nedenle; Emevilerin kuruluşu, hilafetin saltanata dönüşmesi ve buna tepkiler, Kerbela Olayı, Abdullah b. Zubeyir Olayı, bu dönemde yapılan fetihler, iç ve dış sorunlar tarih ilminin kriterleri çerçevesinde ele alınacaktır. Ayrıca “Emeviler” ünitesinde; Endülüs Emevileri'ne temas edilerek kültür ve medeniyete yaptıkları katkılar ele alınacaktır.

Abbasiler: İslam tarihinde önemli bir yere sahip olan Abbasiler dönemini ayrıntıları ile tanımak bu ünitenin amaçları arasındadır. Emeviler döneminin çeşitli çalkantılarından sonra kurulan Abbasi devletini, kuruluşunu, mevalilerin bu devletin kuruluşundaki rolünü, bu dönemin din politikasını, yaşanan iç ve dış siyasi olayları ile doğru bir şekilde tanımak önemlidir. Ayrıca Moğolların, Abbasilerin yıkılışındaki rolü ve Abbasilerin İslam kültür ve medeniyetine katkıları gibi konular bu üniteye yer almaktadır.

İslamiyet ve Türkler: İslam tarihinde Türklerin önemli bir yeri vardır. Bu üniteye Türklerin İslamiyetle ilişkisine tarihî bağlamına uygun olarak yer verilecektir. Bu konu, program gereği tekrara düşmemek amacı ile İmam-Hatip Liselerinde okutulan “Tarih, Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi ve Osmanlı Tarihi” derslerinin konuları da göz önünde bulundurularak ele alınacaktır. Türkler ve İslamiyet ünitesinde genel olarak; Türk-Arap ilişkileri, Türklerin İslam

dinine girişi, İslam dünyasındaki faaliyetleri, İslam dinin yayılması ve korunmasındaki rolleri ve Müslüman Türk devletleri gibi konular ele alınacaktır.

İslam Medeniyeti: İslam Tarihi sadece toplumsal ve siyasal olayları içermemektedir. Hz. Muhammed dönemi ile başlayan İslam tarihi aynı zamanda İslam medeniyet tarihini de ihtiva etmektedir. Öğrencilerin mensubu oldukları dinin oluşturduğu kültür ve medeniyet hakkında sağlıklı bilgi sahibi olmaları, gelecekte yapacakları atılım ve ilerlemeler için önemlidir. Bu nedenle İslam medeniyeti ünitesinde genel olarak din ve toplumsal hayat, ekonomik hayat, ilim ve düşünce hayatı, sanat ve mimari, kurumlar, İslam medeniyetinin özgünlüğü ve bu medeniyetin diğer kültür ve medeniyetlere tesirlerine dair ayrıntılara yer verilecektir.

Günümüz İslam Dünyası: Türkiye jeopolitik olarak çok önemli ve hassas bir coğrafi bölgede yer almaktadır. Bu konumu itibarı ile Günümüz İslam Dünyası ünitesi dünyanın çeşitli bölgelerindeki Müslüman ülkeleri ve toplulukları tanımak açısından önem taşımaktadır. Bu nedenle üniteye; Asya Kıtasındaki Müslümanlar, Balkanlar ve diğer Avrupa ülkelerindeki Müslümanlar, Afrika ve Amerika kıtasındaki Müslümanlar hakkında bilgi verilmesi amaçlanmaktadır. Türkiye ile diğer İslam ülkeleri arasındaki ilişkiler ve Türkiye'nin İslam dünyası içindeki rolü gibi başlıklar da bu amaca hizmet etmektedir.

10.4. İSLAM TARİHİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTELER, KAZANIM SAYILARI VE SÜRELERİ

ÜNİTELER	KAZANIM SAYILARI	SÜRE/ DERS SAATİ	ORAN (%)
I- İslam Tarihine Giriş	7	6	8,33
II- İslamiyetin Doğuşu ve Hz. Muhammed Dönemi	17	8	11,11
III- Dört Halife Dönemi	10	8	11,11
IV- Emeviler	11	8	11,11
V- Abbasiler	12	8	11,11
VI- İslamiyet ve Türkler	9	12	16,66
VII- İslam Medeniyeti	7	12	16,66
VIII- Günümüz İslam Dünyası	8	10	13,88
Toplam	77	72	100

Not: Ders saatleri, ünite açıklamaları ve kazanımlar birlikte düşünülerek belirlenmiştir.

10.5. İSLAM TARİHİ DERS KİTABI FORMA SAYISI

SINIF	KİTAP BOYUTU	FORMA SAYISI
12	19.5 x 27.5	8-12

10.6. İSLAM TARİHİ DERSİ PROGRAMI KAZANIMLAR, ETKİNLİK ÖRNEKLERİ VE AÇIKLAMALAR TABLOSU

ÜNİTE I		12. SINIF	
	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
İSLAM TARİHİNE GİRİŞ	<p>Bu ünite sonunda öğrenciler;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. İslam tarihinin konusunu ve alanını tanıır. 1. İslam Tarihindeki araştırma yöntemlerini tartışır. 2. İslam tarihçiliğinin doğuş ve gelişme sürecini açıklar. 3. İlk dönem Müslüman tarihçilerini eserleri ile birlikte tanıır. 4. İslam tarihinin temel kaynaklarını değerlendirir. 5. Müslümanların kullandıkları takvimleri genel özellikleri ile açıklar. 6. İslam tarihinin diğer sosyal bilimlerle ilişkisini kurar. 	<p> Neden Önemli? Sınıfça İslam tarihinin konusu ve alanı hakkında konuşularak bir dersin konusunu ve alanını bilmenin neden gerekli olduğu hakkında tartışılır (1. kazanım).</p> <p> Geçmişe Işık Tutanlar: İslam tarihçiliğinin temeli olan eserleri ve tarihçileri gösteren bir tablo yapılarak yansıtılır (4. kazanım).</p> <p> Neler Olabilir? Öğrencilere “Sizce İslam tarihinin temel kaynakları neler olabilir?” sorusu yöneltilerek bu kaynaklar bulmaları istenir (5. kazanım).</p> <p> Nasıl Bir İlişki? İslam tarihinin hangi sosyal bilimlerle ilişkisinin olduğu sınıfça bulunmaya çalışılarak ulaşılan sonuçlar listelenir (7. kazanım).</p>	<p>[!] Bu ünite, İslam tarihinin alanı ve metodu üzerinde önemle durularak İslam kültürünün tanınması ve aktarılmasında bu dersin önemi ve bu yönüyle diğer alan derslerine olan katkısı özellikle vurgulanmalıdır.</p> <p>[!] Fetihlerin gerçek amacının İslam’ın adaletinin, evrenselliğinin ve hoşgörüsünün insanlara ulaştırılması olduğu vurgulanacaktır.</p> <p>[!] Öncelikle verilecek beceriler: araştırma, eleştirel düşünme, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma.</p> <p>[!] Öncelikle verilecek değerler: bilimsellik, kültürel mirasa saygı.</p> <p> Bu ünite, değerlendirmeler; açık uçlu sorular, çoktan seçmeli, boşluk doldurmalı testler ve kompozisyon çalışması şeklinde yapılabilir.</p>

 Sınıf-okul içi etkinlik
 Ders içi ilişkilendirme

 Okul dışı etkinlik
 Sınırlamalar

 Uyarı
 Ölçme ve değerlendirme

ÜNİTE II		12. SINIF	
İSLAMİYETİN DOĞUŞU VE HZ. MUHAMMED DÖNEMİ	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
	<p>Bu ünite sonunda öğrenciler;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. İslam'ın doğduğu ortam hakkında bilgi sahibi olur. 2. Hz. Muhammed'in peygamber oluş sürecini açıklar. 3. Mekkelilerin, Hz. Peygamberin İslam'a davetine tepkilerinin nedenlerini irdeler. 4. İlk Müslümanların Habeşistan'a hicret etme nedenlerini sıralar. 5. Akabe Biatlerinin Müslümanlar açısından önemini fark eder. 6. Hicreti zorunlu kılan nedenleri irdeler. 7. Hz. Muhammed'in Medine'de İslam kardeşliğinin oluşmasına yönelik çabalarını irdeler. 8. Mescid-i Nebi'nin toplumsal fonksiyonunu açıklar. 9. Ashab-ı Suffa'nın eğitim öğretim açısından önemini fark eder. 10. Medine'deki ilk nüfus sayımının sosyal hayat açısından önemini kavrar. 11. Medine Sözleşmesinin toplumsal barış açısından önemini kavrar. 12. Medine dönemindeki siyasi ve askerî gelişmelerin amaçlarını söyler. 13. Hudeybiye Antlaşmasının İslam tarihi açısından önemini değerlendirir. 14. Mekke'nin fethinin Müslümanlar açısından önemini açıklar. 15. Huneyn ve Evtas savaşları ile Taif kuşatmasını tarihî açıdan değerlendirir. 16. Mute Savaşının önemini kavrar. 17. Hz. Muhammed dönemindeki İslami tebliğ faaliyetleri hakkında bilgi sahibi olur. 18. Hz. Muhammed döneminde İslam'ın yayıldığı coğrafyayı tanıır. 	<p>🏠 İslam'ın Doğduğu Coğrafyayı Tanıyoruz: Sınıfa Arabistan Yarımadası haritası getirilerek İslam'ın doğduğu ortamın coğrafi, siyasi, sosyal ve kültürel yapısı hakkında konuşulur (1. kazanım).</p> <p>🏠 Tepkilerin Sebebi Neydi? Sınıfa “Hz. Muhammed'e “el-Emîn” sıfatını verecek kadar güvenen Mekkeliler, vahiy geldikten sonra Hz. Peygamberin onları İslam'a davetine tepkilerinin sebepleri neler olabilir?” sorusu yöneltilerek öğrencilerin beyin fırtınası yapmaları sağlanır (3. kazanım).</p> <p>🏠 Siz Olsaydınız Nasıl Hareket Ederdiniz? Öğrencilere “Hicret sonrası ensar ile muhacir arasındaki kardeşlik çerçevesinde, böyle bir durumla karşılaştığımızda nasıl bir tavır sergilediniz?” sorusu yöneltilerek alınan cevaplar listelenir (7. kazanım).</p> <p>🏠 Araştırıyoruz? Öğrencilerden Mescid-i Nebi'nin toplumsal fonksiyonları hakkında bilgi toplamaları istenilerek bu bilgiler sınıfta paylaşılır? (8. kazanım).</p> <p>🏠 Toplumsal Barış Öğretileri: Medine Sözleşmesi'nin metni yansıtılarak öğrencilerden bu maddelerden toplumsal barışa yönelik ilkeler çıkarmaları istenir (11. kazanım).</p>	<p>←→ 1. kazanım, “coğrafi, siyasi, sosyal ve kültürel yapı ile ekonomik ve dinî hayat”la sınırlandırılacaktır.</p> <p>←→ Bu ünitenin 12. kazanımı, ilk seriyeler ve gazalar, Bedir, Uhud ve Hendek savaşları ile sınırlandırılacaktır.</p> <p>☐ Bu ünitenin kazanımları işlenirken 10. sınıf Siyer (Hz. Muhammed'in Hayatı) dersinin 2. ünitesi ile ilişkilendirilecektir.</p> <p>[!] Bu ünite işlenirken; sınıfta İslam tarihinde yararlanılabilecek özelliklere sahip harita ve atlaslar bulundurulmalı ve öğrencinin atlas kullanımı bir davranış hâline getirilmelidir.</p> <p>[!] Üniteler işlenirken tarihsel olayların birbiriyle olan bağlantısına sürekli dikkat çekilmek suretiyle, öğrencinin tarihsel gelişmeleri neden sonuç ilişkisi içerisinde görme davranışı kazanmasına yardımcı olunmalıdır.</p> <p>[!] Bu ünite, Siyer (Hz. Muhammed'in Hayatı) dersi içinde yer alan bir kısım konular, tarihte devamlılık fikrinin kaybolmaması ve bu ders konuları arasında bütünlük sağlanması bakımından kısmen bunların içinde de yer almaktadır. Bu nedenle söz konusu konular kısaca hatırlatma yapılarak işlenecek, ağırlık diğer konulara verilecektir.</p> <p>[!] Öncelikle verilecek beceriler: araştırma, eleştirel düşünme, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, dayanışma</p> <p>[!] Öncelikle verilecek değerler: bilimsellik, kültürel mirasa saygı, farklılıklara saygı., kardeşlik ve fedakarlık.</p> <p>📖 Bu ünite değerlendirilmeler; açık uçlu sorular, çoktan seçmeli, boşluk doldurma testler ve kompozisyon çalışması şeklinde yapılabilir.</p>

🏠 Sınıf-okul içi etkinlik
🔄 Ders içi ilişkilendirme

🏠 Okul dışı etkinlik
←→ Sınırlamalar

[!] Uyarı
📖 Ölçme ve değerlendirme

☐ Diğer derslerle ilişkilendirme

	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
DÖRT HALİFE DÖNEMİ	<p>Bu ünite sonunda öğrenciler;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Hz. Ebu Bekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali'nin soyları ve kişilik özellikleri hakkında bilgi sahibi olur. 2. Hz. Ebu Bekir'in halife seçiliş süreci hakkındaki olayları irdeler. 3. Hz. Ebu Bekir döneminin dinî ve siyasi olaylarını değerlendirir. 4. Hz. Ömer'in halife seçiliş sürecini irdeler. 5. Hz. Ömer döneminin dinî ve siyasi olaylarını irdeler. 6. Hz. Osman'ın halife seçiliş sürecini irdeler. 7. Hz. Osman döneminin önemli dinî ve siyasi olaylarını açıklar. 8. Hz. Ali'nin halife seçiliş sürecini kavrar. 9. Hz. Ali döneminin sosyal, siyasi ve dinî olaylarını tartışır. Dört halife döneminin İslam kültür ve medeniyetine katkılarını açıklar. 	<p> Onları Yakından Tanıyoruz: Hz. Ebu Bekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali'nin soylarını ve kişilik özelliklerini gösteren şema oluşturularak sınıfta yansıtılır. Öğrencilerin bu dört halife hakkında konuşmaları sağlanır (1. kazanım).</p> <p> Onun Dilinden Yönetim Anlayışı: Sınıfa Hz. Ebu Bekir'in halife olduğu zaman yaptığı konuşma getirilerek tahtaya yazılır/yansıtılır ve onun yönetimde hangi ilkeleri esas aldığı tespit edilir (3. kazanım).</p> <p> Örnek Bir Yönetici: Hz. Ömer'in yönetim anlayışını ifade eden bir olay sınıfta tartışılarak öğrencilerin bunlardan ilkeler çıkarmaları sağlanır (5. kazanım).</p> <p> Sebepler ve Sonuçları İle Öğreniyoruz: Sıfın Olayını anlatan bir metin çerçevesinde bu olayın sebepler ve sonuçları üzerinde sınıfta konuşulur (9. kazanım).</p>	<p>[!] Bu ünitenin özelliklerine sahip harita ve atlaslar derse getirilerek öğrencilerin atlas kullanımını bir davranış hâline getirmesi sağlanacaktır.</p> <p>[!] Bu ünite işlenirken tarihin, menkıbevi bir üslupla ve kronolojik olarak ezberlenip sıralanması olmadığı dikkate alınmalıdır. Bu sebeple olayların tarihî arka planı, onları meydana getiren dinî, siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik koşullar vurgulanmalıdır.</p> <p>[!] 3. kazanım işlenirken Hz. Ebu Bekir döneminde dinden dönme olayları, İran ve Bizans fethi ve Kur'an'ı toplamaya yönelik çalışmalara yer verilecektir.</p> <p>[!] İslam tarihinde derin etkileri olan Cemal ve Sıffin gibi olaylar işlenirken asıl amacın bunları anlamak ve ders çıkarmak olduğu, bu günü geçmişin ipoteği altına sokmamak için bu olaylar etrafında geçmişte yaşanan bölünme ve kamplaşmaları günümüze taşımamanın yanlışlığı vurgulanmalıdır.</p> <p>[!] İslam tarihinde meydana gelen bazı olayların sonraki dönemlerde yol açtığı dinî, siyasi, fikrî oluşumlar ve günümüze etkisi değerlendirilmelidir.</p> <p>[!] Öncelikle verilecek beceriler: araştırma, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, mekân, zaman ve kronolojiyi algılama, eleştirel düşünme.</p> <p>[!] Öncelikle verilecek değerler: bilimsellik, sebep sonuç ilişkisi, adil davranma., farklılıklara saygı.</p> <p> Bu ünite değerlendirilmeler; açık uçlu sorular, çoktan seçmeli, boşluk doldurma testleri ve kompozisyon çalışması şeklinde yapılabilir.</p>

 Sınıf-okul içi etkinlik
 Ders içi ilişkilendirme

 Okul dışı etkinlik
 Sınırlamalar

 Uyarı
 Ölçme ve değerlendirme

 Diğer derslerle ilişkilendirme

	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
EMEVLER	<p>Bu ünite sonunda öğrenciler;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Emevi Devleti'nin kuruluş sürecini açıklar. 2. Kerbela Olayı'nı ve sebeplerini irdeler. 3. Abdullah b. Zubeyir Olayı'nı sebep ve sonuçları ile tartışır. 4. Emeviler dönemindeki fetihleri ve İslam coğrafyasındaki genişlemeyi analiz eder. 5. Emeviler döneminin iç sorunlarını açıklar. 6. Emevilerin diğer ülkelerle ilişkilerini söyler. 7. Emevi devletinin yıkılmasında etkili olan faktörleri irdeler. 8. Endülüs Emevi Devleti'nin kuruluş sürecini açıklar. 9. Endülüs Emevi Devleti'nde "Emirlik" ve "Halifelik" dönemlerini değerlendirir. 10. Endülüs Emevi Devleti'nin yıkılışını ve sonrasındaki olayları kavrar. 11. Emevilerin İslam kültür ve medeniyetine katkılarını fark eder. 	<p> Nereden Nereye: Sınıfa Emeviler dönemini gösteren harita getirilerek bu dönemde yapılan fetihler ile geçmiş dönemde yapılanlar karşılaştırılarak İslam coğrafyasının Emeviler dönemindeki durumu hakkında konuşulur (4. kazanım).</p> <p> Araştırıyoruz: Öğrencilerden Endülüs Emevi Devleti hakkında bilgi toplamaları istenilerek bu devletin Batı dünyasına etkileri üzerinde durulur (8, 9 ve 10. kazanımlar).</p> <p> İslam Kültür ve Medeniyetine Katkısını Öğreniyoruz: Emeviler dönemini yansıtan edebiyat, bilim ve sanat dalları ile ilgili örnekler çerçevesinde bu dönemin kültür ve medeniyete katkıları öğrencilerle değerlendirilir (11. kazanım).</p>	<p> Tarihsel olay ve olguların anlatımında bilimsellik ve objektiflik ilkesi göz önünde bulundurulmalıdır.</p> <p>[!] İslam tarihinde derin etkileri olan Kerbela gibi olaylar işlenirken asıl amacın bunları anlamak ve ders çıkarmak olduğu, bu günü geçmişin ipoteği altına sokmamak için bu olaylar etrafında geçmişte yaşanan bölünme ve kamplaşmaları günümüze taşımanın yanlışlığı vurgulanmalıdır.</p> <p>[!] Bu ünite işlenirken tarihin, belli olay, olgu, devlet ve hanedanların menkıbevi bir üslupla ve kronolojik olarak ezberlenip sıralanması olmadığı dikkate alınmalıdır. Bu sebeple olayların tarihî arka planı, onları meydana getiren dinî, siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik koşullar vurgulanmalıdır.</p> <p>[!] Emeviler dönemini ifade eden harita ve atlaslar derse getirilerek öğrencilerin atlas kullanımını bir davranış hâline getirmesi sağlanmalıdır.</p> <p>[!] Öncelikle verilecek beceriler; eleştirel düşünme, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, mekân, zaman ve kronolojiyi algılama, uygulama, araştırma.</p> <p>[!] Öncelikle verilecek değerler; hoşgörü, bilimsellik, farklılıklara saygı, kültürel mirasa saygı.</p> <p> Bu ünite de değerlendirilmeler; açık uçlu sorular, çoktan seçmeli, boşluk doldurmalı testler ve kompozisyon çalışması şeklinde yapılabilir.</p>

ÜNİTE V		12. SINIF	
	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
ABBASİLER	<p>Bu ünite sonunda öğrenciler;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Abbasilerin kuruluş sürecini açıklar. 2. Abbasilerin kuruluşunda ve yönetimindeki mevalinin rolünü tartışır. 3. Abbasi yönetiminin genel özelliklerini sayar. 4. Abbasilerin din politikalarını irdeler. 5. Abbasilerin karşılaştıkları iç sorunları tartışır. 6. Abbasi döneminde Şii isyanlarını neden ve sonuçları ile irdeler. 7. Harici hareketlerinin sebeplerini tartışır. 8. Abbasi döneminde yönetim ve İslam karşıtı dinî ve siyasi isyanların nedenlerini araştırır. 9. Abbasi döneminde merkezî idareden kopmaların nedenlerini irdeler. 10. Abbasilerin dış ilişkilerde nasıl bir yol izlediğini analiz eder. 11. Moğol istilasının, Abbasilerin yıkılışındaki rolünü fark eder. 12. Abbasilerin İslam kültür ve medeniyetine katkılarının farkında olur. 	<p> Nasıl Rol Oynadılar? Öğrencilerden Abbasi yönetiminde Türklerin rolleri ile ilgili bir araştırma yapmaları istenilerek elde edilen bilgiler çerçevesinde sınıfça konuşulur (4. kazanım).</p> <p> Genel Özellikleri Buluyoruz? Tarihî süreçte Abbasilerin genel özellikleri araştırılarak elde edilen bilgiler çerçevesinde, bu dönemin yönetiminin genel özellikleri belirlenir (5. kazanım).</p> <p> Karşılaştırıyoruz: Daha önceki derslerden hareketle, Emevilerle Abbasilerin din politikaları karşılaştırılarak elde edilen sonuçlar listelenir (6. kazanım).</p> <p> Şema Oluşturalım: Abbasi döneminin iç sorunları ile ilgili bilgilerden hareketle; yönetim karşıtı dinî ve siyasi hareketleri içeren bir şema oluşturularak bununla ilgili sınıfça konuşulur (5 ve 8. kazanımlar).</p>	<p>[!] Abbasiler dönemini ifade eden harita ve atlaslar derse getirilerek öğrencilerin atlas kullanımını bir davranış hâline getirmesi sağlanmalıdır.</p> <p>[!] Ünite işlenirken yeri geldikçe Abbasilerle Emeviler arasındaki ortak ve farklı yönler vurgu yapılacaktır.</p> <p>[!] 3. kazanım işlenirken Abbasi yönetiminde Türklerin rolüne yer verilecektir.</p> <p>[!] Öncelikle verilecek beceriler; eleştirel düşünme, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, araştırma, değişim ve sürekliliği algılama.</p> <p>[!] Öncelikle verilecek değerler; hoşgörü, bilimsellik, farklılıklara saygı, kültürel mirasa saygı.</p> <p> Bu ünite değerlendirilmeler; açık uçlu sorular, çoktan seçmeli, boşluk doldurma testler ve kompozisyon çalışması şeklinde yapılabilir.</p>

 Sınıf-okul içi etkinlik
 Ders içi ilişkilendirme

 Okul dışı etkinlik
 Sınırlamalar

 Uyarı
 Ölçme ve değerlendirme

	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
İSLAMİYET VE TÜRKLER	<p>Bu ünite sonunda öğrenciler;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Türk-Arap ilişkilerinin tarihî seyrini açıklar. 2. Türklerin İslamlaşma sürecini ve bunu hızlandıran etkenleri irdeler. 3. Selçukluların Abbasi halifeliğinin korunmasındaki rolünü irdeler. 4. Selçuklu Türklerinin Haçlı seferlerine karşı verdiği mücadelenin önemini fark eder. 5. İslam coğrafyasının korunmasında Osmanlıların üstlendiği rolü kavrar. 6. Osmanlıların kutsal topraklara yaptığı hizmetlerin farkında olur. 7. Selçuklu ve Osmanlıların İslam medeniyetine katkılarını ana hatları ile açıklar. 8. Türklerin Hindistan, Anadolu ve Balkanlarda İslam dininin yayılmasındaki rolünü fark eder. 9. Diğer Müslüman Türk devletleri hakkında bilgi sahibi olur. 	<p>🏠 Neler Etkili Oldu? Türklerin İslam'ı kabul etmeden önceki kültürleri araştırılarak bunların Türklerin İslamlaşma sürecini hızlandırmadaki etkileri üzerinde sınıfça konuşulur (2. kazanım).</p> <p>🏠 İslam Coğrafyasının Koruyucuları: Öğrencilerden Osmanlıluların İslam coğrafyasını nasıl koruduğu hakkında bir araştırma yapmaları istenilerek, bu bilgiler sınıf ortamında paylaşılır (5. kazanım).</p> <p>🏠 Sunu Hazırlıyoruz: Sınıfa, Selçuklu ve Osmanlı dönemlerine ait İslam medeniyetini ifade eden materyaller getirilerek sunu hazırlanır ve bunların İslam medeniyetine katkıları hakkında konuşulur (7. kazanım).</p> <p>🏠 Araştırıyoruz: Öğrenciler gruplara ayrılır ve her bir gruptan bir Müslüman Türk devleti hakkında araştırma yapması istenir, elde edilen bilgiler sınıfta paylaşılır (9. kazanım).</p>	<p>🏠 Bu ünitenin kazanımları Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi dersinin ilgili konuları ile ilişkilendirilecektir.</p> <p>↔ Bu ünitenin 9. kazanımında, Selçuklular ve Osmanlılar dışındaki Karahanlılar, Gazneliler, Harzemşahlar gibi Türk devletlerine yer verilecektir.</p> <p>[!] Müslüman Türk devletleri işlenirken, konunun bütünlüğünün sağlanması için İslamiyet'in kabulünden sonra kurulan Türk devletlerinin adlarına, nerede ve ne zaman kurulduklarına kısaca yer verilecektir.</p> <p>[!] Bu ünite işlenirken konuya uygun harita ve atlaslar bulundurulmalı, öğrencilerin atlas kullanımını bir davranış hâline getirmesi sağlanmalıdır.</p> <p>[!] Öncelikle verilecek beceriler: eleştirel düşünme, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, araştırma, mekân, zaman ve kronolojiyi algılama.</p> <p>[!] Öncelikle verilecek değerler: hoşgörü, bilimsellik, farklılıklara saygı, kültürel mirasa saygı.</p> <p>📖 Bu ünite değerlendirilmeler; açık uçlu sorular, çoktan seçmeli, boşluk doldurmalı testler ve kompozisyon çalışması şeklinde yapılabilir.</p>

	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
İSLAM MEDENİYETİ	<p>Bu ünite sonunda öğrenciler;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. İslam coğrafyasındaki çeşitli dinî inanışları ve toplumsal hayatın genel özelliklerini tanıır. 2. İslam medeniyetindeki ekonomik hayatı tanıır. 3. İslam medeniyetindeki ilim ve düşünce hayatının genel özelliklerini söyler. 4. İslam medeniyetindeki sivil ve askerî mimarinin tarihî süreçteki işlevlerini ve özelliklerini söyler. 5. İslam medeniyetindeki idari ve dinî kurumları görevleri ile tanıır. 6. İslam medeniyetinin özgünlüğünü ve temel niteliklerini kavrar. 7. İslam medeniyetinin diğer medeniyetlere etkilerini fark eder. 	<p>Hoşgörü Medeniyeti: İslam coğrafyasındaki çeşitli dinî inanışların neler olduğu hakkında konuşularak Müslümanların farklı kültürlerle birlikte yaşama tecrübesine somut örnekler verilir (1. kazanım).</p> <p>Toplumun Temeli Aile: İslam toplumunda ailenin yeri ile ilgili bir ön araştırma yapılarak İslam dinin aileye verdiği önem üzerinde beyin fırtınası yapılır (1. kazanım).</p> <p>İsimleri Ölümsüzleşenler: Öğrencilerden, İslami bilimleri, fen ve sosyal bilimler alanlarında meşhur olmuş İslam bilginleri hakkında araştırma yapmaları istenir. Bu alanlar ve İslam bilginleri bir tablo haline getirilir (3. kazanım).</p> <p>Her zaman Önemli: Hz. Muhammed döneminden itibaren İslam medeniyetindeki eğitim öğretim faaliyetlerine verilen önemle ilgili bir ön araştırma yapılarak elde edilen bilgiler çerçevesinde İslam'ın eğitim ve öğretime verdiği değer hakkında sınıfça konuşulur (3. kazanım).</p> <p>Neden Hız Kestik? İslam'ın ilk dönemlerinden itibaren hızlı bir yükselişe geçen İslam düşüncesinin daha sonraki dönemlerde duraklama sürecine girmesinin sebepleri hakkında beyin fırtınası yapılır ve ulaşılan sonuçlar paylaşılır (3. kazanım).</p> <p>Sunu Hazırlıyoruz: İslam mimarisine ait resim ve fotoğraf gibi materyaller bulunarak bir sunu hazırlanır ve bu materyaller çerçevesinde İslam mimarisinin özellikleri hakkında sınıfça konuşulur (4. kazanım).</p> <p>Etkileri Hakkında Konuşuyoruz: Öğrencilerin ön bilgilerinden hareketle İslam medeniyetinin diğer medeniyetlere yaptığı etkiler hakkında örnekler verilir (7. kazanım).</p>	<p>☞ Bu ünitenin kazanımları işlenirken Sanat Tarihi dersi ile ilişkilendirilecektir.</p> <p>↔ Bu ünitenin 3. kazanımı tezhip, hat, minyatür, resim heykel ve musiki ile sınırlandırılacaktır.</p> <p>↔ Bu ünitenin 4. kazanımında yer alan sivil mimari, saraylar, medreseler, camiler, kentler, türbeler, kümbetler, hanlar, kervansaraylar ve hastaneler ile askerî mimari ise ordugahlar, ribatlar, kaleler, surlar, hendekler, tabyalar ve ok meydanları ile sınırlı bir şekilde işlenecektir.</p> <p>↔ 5. Kazanım işlenirken “İdari ve Dinî Kurumlar” başlığı altında, halifelik ve vezirlik; “Adli Kurumlar” başlığı altında, kadılık ve mahkemeler; “Güvenlik Kurumları” başlığı altında ise hisbe (zabita), polis (şurta) ve orduya yer verilecektir.</p> <p>↔ Bu ünitenin 7. kazanımında ifade edilen İslam medeniyetinin diğer kültürlerle etkileri, Batı, Balkanlar, Hint, Çin ve Rusya ile sınırlandırılacaktır.</p> <p>[!] İslam tarihinin geneli içerisinde uygarlık tarihinin, siyasi ve askerî tarih kadar önemli olduğu gerçeğinden hareketle programda, her iki kısım arasında bir denge kurulmuştur. Dersin amaçlarına ulaşılabilmesi için bu dengeye dikkat edilmelidir.</p> <p>[!] Üniteler işlenirken konuların özelliğine uygun teknolojik, görsel ve işitsel araçlardan yararlanılmalı, böylece derste öğrenilen bilgilerin daha kalıcı olması sağlanmalıdır. Örneğin, İslam uygarlığında sanat ve mimari konusu işlenirken eğer içinde yaşanan çevrede, varsa tarihi cami, medrese, kale, ev vb. gezdirilebilir; hat, ebru, tezhip, minyatür gibi İslam sanatına dair örnekler tanıtılabilir. Müzelerdeki İslami eserler görülebilir. İslam âleminde kitap ve kütüphanelerden söz edilirken bir el yazması kitap örneği getirilip öğrenciyeye gösterilebilir. Coğrafi ve kültürel farklılıkların sanat ve mimari üzerindeki yansımalarının iyi kavranması için farklı coğrafyalardan cami ve minare resimleri öğrencilere gösterilebilir.</p> <p>[!] Öncelikle verilecek beceriler: eleştirel düşünce, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, problem çözme, değişim ve sürekliliği algılama.</p> <p>[!] Öncelikle verilecek değerler: kültürel mirasa saygı, bilime ve bilim adamına saygı</p> <p>☑ Bu ünite değerlendirilmeler; açık uçlu sorular, çoktan seçmeli, boşluk doldurma testler ve kompozisyon çalışması şeklinde yapılabilir.</p>

☞ Sınıf-okul içi etkinlik
↔ Ders içi ilişkilendirme

☞ Okul dışı etkinlik
↔ Sınırlamalar

[!] Uyarı
☑ Ölçe ve değerlendirme

☞ Diğer derslerle ilişkilendirme

ÜNİTE VIII		12. SINIF	
KAZANIMLAR		ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	
GÜNÜMÜZ İSLAM DÜNYASI	<p>Bu ünite sonunda öğrenciler;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Günümüzde Müslümanların dünyada yoğun olarak yaşadıkları bölgeleri tanır. 2. Asya Kıtasında Müslüman ülke ve topluluklar hakkında bilgi sahibi olur. 3. Afrika Kıtası'ndaki Müslüman devletleri ve toplulukları söyler. 4. Balkan ülkelerindeki Müslüman toplulukları tanır. 5. Batı Avrupa'da yaşayan Türk ve Müslüman topluluklar hakkında bilgi sahibi olur. 6. Amerika Kıtası'nda yaşayan Müslümanlar hakkında bilgi sahibi olur. 7. Türkiye'nin diğer İslam ülkeleri ile ilişkilerini örneklerle açıklar. 8. Türkiye'nin İslam dünyası içindeki konumunu fark eder. 	<p> Müslümanların Yaşadığı Coğrafyayı Öğreniyoruz: Sınıfa dünya haritası getirilerek Müslümanların yoğun olarak yaşadığı ülkeler ve topluluklar tanınmaya çalışılır (1. kazanım).</p> <p> Orta Doğuyu Tanıyoruz: Sınıfça, Orta Doğu'nun temel sorunları hakkında konuşulur ve bu sorunların Türkiye açısından önemi üzerinde durulur (1, 2 ve 3. kazanımlar).</p> <p> Ülkeleri Tanıyoruz: Öğrencilerden Güney Asya ve Uzak Doğu ülkeleri hakkında bilgi toplamaları istenir. Elde edilen bilgiler sınıfça paylaşılır (7. kazanım).</p> <p> Neler Yapmalıyız? Sınıfta tartışma ortamı oluşturularak Türkiye'nin diğer İslam ülkeleri ile ilişkileri üzerinde durulur (8. kazanım).</p>	<p> Bu ünitenin kazanımları Coğrafya, Tarih ve Genel Türk Tarihi dersleri ile ilişkilendirilecektir.</p> <p>[!] Bu ünite, öğrencilerin günümüz İslam dünyası hakkında sağlıklı bilgilenmeleri üzerinde durulacaktır.</p> <p>[!] Bu ünite işlenirken derste konuya uygun harita ve atlaslar bulundurulmalı ve öğrencilerin atlas kullanımını bir davranış hâline getirmesi sağlanmalıdır.</p> <p>[!] Öncelikle verilecek beceriler: eleştirel düşünme, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, problem çözme, araştırma, değişim ve sürekliliği algılama, mekân, zaman ve kronolojiyi algılama.</p> <p>[!] Öncelikle verilecek değerler: kültürel mirasa saygı, yaşadığı coğrafyayı tanıma.</p> <p> Bu ünite değerlendirme; açık uçlu sorular, çoktan seçmeli, boşluk doldurma testleri ve kompozisyon çalışması şeklinde yapılabilir.</p>

 Sınıf-okul içi etkinlik
 Ders içi ilişkilendirme

 Okul dışı etkinlik
 Sınırlamalar

[!] Uyarı
 Ölçme ve değerlendirme

 Diğer derslerle ilişkilendirme

10.7. İSLAM TARİHİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE AÇILIMLARI

I- İSLAM TARİHİNE GİRİŞ	II-İSLAMİYETİN DOĞUŞU VE HZ. MUHAMMED DÖNEMİ	III- DÖRT HALİFE DÖNEMİ	IV- EMEVİLER	V- ABBASİLER	VI- İSLAMİYET VE TÜRKLER	VII-İSLAM MEDENİYETİ	VIII. GÜNÜMÜZ İSLAM DÜNYASI
<p>1. İslam Tarihinin Konusu, Alanı ve Metodu</p> <p>2. İslam Tarihçiliğinin Doğuşu ve Gelişmesi</p> <p>3. İslam Tarihinin Temel Kaynakları</p> <p>4. Müslümanların Kullandıkları Takvimler</p> <p>5. İslam Tarihinin Diğer Sosyal Bilimlerle ilişkisi</p>	<p>1. İslam'ın Doğduğu Ortam</p> <p>2. Hz. Muhammed'in Peygamber Oluşu ve İslam'ın Mekke Dönemi</p> <p>3. Hicret ve İslam'ın Medine Dönemi</p> <p>3.1. Medine Şehir Devleti'nin Kurulması</p> <p>3.2. Siyasi Askeri Gelişmeler</p> <p>3.3.1. Müşriklerle İlişkiler</p> <p>3.3.2. Yahudi ve Hristiyanlarla İlişkiler</p> <p>4. İslam'ı Tebliğ Faaliyetleri</p> <p>5. Hz. Muhammed Döneminde İslam'ın Genişleme Durumu</p>	<p>1. Dört Halifenin Hayatı ve Kişilik Özellikleri</p> <p>2. Dört Halife Dönemi ve Olayları</p> <p>2.1. Hz. Ebû Bekir ve Dönemi</p> <p>2.2. Hz. Ömer ve Dönemi</p> <p>2.3. Hz. Osman ve Dönemi</p> <p>2.4. Hz. Ali ve Dönemi</p> <p>2.4.1. Cemal Olayı</p> <p>2.4.2. Sıffin Olayı</p> <p>3. Dört Halife Döneminin İslam Kültür ve Medeniyetindeki Yeri</p>	<p>1. Emeviler</p> <p>1.1. Kuruluş Dönemi</p> <p>1.2. Hilafetin Saltanata Dönüşmesine Tepkiler</p> <p>1.2.1. Kerbelâ olayı</p> <p>1.2.2. Abdullah b. Zübeyr Olayı</p> <p>1.3. Fetihler ve İslam Coğrafyasının Genişlemesi</p> <p>1.4. İç Sorunlar</p> <p>1.5. Dış İlişkiler</p> <p>1.6. Yıkılışı</p> <p>2. Endülüs Emevileri</p> <p>2.1. Emirlik Dönemi</p> <p>2.2. Halifelik Dönemi</p> <p>2.3. Yıkılışı</p> <p>2.4. Emeviler Sonrasında Endülüs (1031-1492)</p> <p>2.5. Endülüs'te Müslüman Varlığına Son Verilmesi</p> <p>3. Emevilerin İslam Kültür ve Medeniyetine Katkıları</p>	<p>1. Kuruluş Dönemi</p> <p>2. Yönetimde Mevali Ağırlığı</p> <p>3. Abbasilerin Din Politikası</p> <p>4. İç Sorunlar</p> <p>4.1. Yönetim Karşıtı Dini-Siyasi Hareketler</p> <p>4.2. İslam Karşıtı Dini-Siyasi Hareketler</p> <p>5. Merkezi İdareden Kopmalar</p> <p>6. Dış İlişkiler</p> <p>7. Moğol İstilas ve Abbasilerin Yıkılışı</p> <p>8. Abbasilerin İslam Kültür ve Medeniyetine Katkıları</p>	<p>1. Türk Arap İlişkileri</p> <p>1.1. Emeviler Öncesi</p> <p>1.2. Emeviler Dönemi</p> <p>1.3. Abbasiler Dönemi</p> <p>2. Türklerin İslam Dinine Girişi</p> <p>3. Türklerin İslam Dünyasındaki Faaliyetleri</p> <p>3.1. Selçuklular ve Abbasi Halifeliğinin Korunması</p> <p>3.2. Haçlı Seferleri Karşısında Selçuklular</p> <p>3.3. İslam Coğrafyasının Korunmasında Osmanlıların Rolü</p> <p>3.4. Osmanlıların Kutsal Topraklara Hizmetleri</p> <p>3.5. Selçuklu ve Osmanlıların İslam Medeniyetine Katkıları</p> <p>4. Türklerin İslam Dininin Yayılmasındaki Rolü</p> <p>4.1. Hint Yarımadası'nda İslam Dininin Yayılması</p> <p>4.2. Anadolu'nun Türkleşmesi-İslamlaşması</p> <p>4.3. Balkanlar'da İslam Dininin Yayılması</p> <p>5. Müslüman Türk Devletleri</p>	<p>1. Dinî ve Toplumsal Hayat</p> <p>1.1. Dinî İnanışlar</p> <p>1.2. Toplumsal Yapı</p> <p>1.3. Ulema ve Toplumsal Etkinliği</p> <p>1.4. Bayramlar</p> <p>1.5. Aile</p> <p>2. Ekonomik Hayat</p> <p>2.1. Devlet Gelirleri ve Harcamaları</p> <p>2.2. Tarım, Sanayi ve Madenler</p> <p>2.3. Ticaret ve Para</p> <p>3. İlim ve Düşünce Hayatı</p> <p>3.1. İslam Bilimleri</p> <p>3.2. Fen ve Sosyal Bilimler</p> <p>3.3. Eğitim ve Öğretim</p> <p>3.4. İslam Düşüncesinde Duraklama</p> <p>4. Sanat ve Mimari</p> <p>4.1. İslam Sanatları</p> <p>4.2. Mimari</p> <p>5. Kurumlar</p> <p>5.1. İdari ve Dinî Kurumlar</p> <p>5.2. Adli Kurumlar</p> <p>5.3. Güvenlik Kurumları</p> <p>5.4. Sosyal Dayanışma Kurumları ve Vakıflar</p> <p>6. İslam Medeniyetinin Özgünlüğü ve Özellikleri</p> <p>7. İslam Medeniyetinin Etkileri</p>	<p>1. Asya Kıtası'nda Müslümanlar</p> <p>1.1. Ön Asya ve Körfez Ülkeleri</p> <p>1.2. Güney Asya ve Uzak Doğu Ülkeleri</p> <p>1.3. Kafkaslar ve Orta Asya Ülkeleri</p> <p>2. Afrika Kıtası'nda Müslümanlar</p> <p>3. Balkanlarda ve Diğer Avrupa Ülkelerinde Müslümanlar</p> <p>4. Amerika Kıtası'nda Müslümanlar</p> <p>5. Türkiye İle Diğer İslam Ülkeleri Arasındaki İlişkiler</p>

**İSLAM TARİHİ DERSİ
ÖĞRETİM
PROGRAMI
ÖRNEK
ETKİNLİK
UYGULAMALARI**

GEÇMİŞE IŞIK TUTANLAR

DERS	: İslam Tarihi
SINIF	: 12
YAKLAŞIK SÜRE	: 40'
ÜNİTE	: İslam Tarihine Giriş
TEMEL BECERİLER	: Araştırma, eleştirel düşünme, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma
KAZANIMLAR	: İlk dönem Müslüman tarihçilerini eserleri ile birlikte tanır.
KAYNAK/MATERYAL	: İslam tarihi kitapları

SÜREÇ

1. İslam tarihi ile ilgili kitaplardan ve ansiklopedilerden siyer ve megazi, şehir ve bölge tarihleri, hanedan tarihçileri, tabakât ve teracim kitapları, nesep ve fütûhat kitaplarının mahiyetleri hakkında öğrencilerden bir ön araştırma yapmaları istenir.
2. Öğrencilere, “İslam tarihine kaynaklık eden kitapların yazarlarından hangilerini eserleri ile tanıyorsunuz?” sorusu yöneltilerek alınan cevaplar listelenir.
3. İslam tarihi kaynaklarının, İslam Tarihi biliminin oluşmasındaki rolü hakkında öğrencilerin konuşmaları sağlanır.
4. Sınıfça, İslam tarihi alanında yapılan çalışmaların İslam kültür ve medeniyetinin tanınmasına ve gelişmesine katkıları üzerinde konuşulur.
5. Öğrenciler, yukarıdakine benzer sorularla hazır hâle getirildikten sonra İslam tarihine kaynaklık eden önemli tarihçiler eserleri ile birlikte bir tabloda verilerek bunlar hakkında sınıfça konuşulur. (EK-1)

DEĞERLENDİRME

Öğrencilerin konuyu anlayıp anlamadıkları ölçülür.

İSLAM TARİHİNİN BAZI TEMEL KAYNAKLARI

YAZAR	ESER
İbn İshâk	Kitâbu'l-Meğâzi
İbn Hişâm	Sîretu'n-Nebeviyye
et-Taberî	Târîhu'l-Umem ve'l-Mulûk (Milletler ve Hükümdarlar Tarihi)
İbn Sa'd	Tabakâtü'l-Kübra
el-Belâzurî	Fütûhu'l-Buldan

SİZ OLSAYDINIZ NASIL HAREKET EDERDİNİZ?

DERS	: İslam Tarihi
SINIF	: 12
YAKLAŞIK SÜRE	: 40'
ÜNİTE	: İslamiyet'in Doğuşu ve Hz. Muhammed Dönemi
TEMEL BECERİLER	: Araştırma, eleştirel düşünme, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, dayanışma
KAZANIMLAR	: Hz. Muhammed'in Medine'de İslam kardeşliğinin oluşmasına yönelik çabalarını irdeler.
KAYNAK/MATERYAL	: Kur'an-ı Kerim, hadis kitapları, İslam tarihi kitapları

SÜREÇ

1. Hz. Peygamber önderliğinde Ensar ile Muhacir arasındaki kardeşliğin tesis edilmesinde, hâkim olan duyguların neler olabileceği hakkında öğrencilerin konuşmaları sağlanır.
2. Ensarın Hz. Peygambere ve muhacirlere sunduğu imkânların İslam'ın yayılmasında ve Müslümanların kendilerini maddi ve manevi alanda güçlü hissetmelerinde ne gibi katkıları olduğu sınıfça tartışılır.
3. Öğrencilere "Ensar ve Muhacirlerin yerinde olsaydınız ne gibi bir davranış içinde olurdunuz?" sorusu yöneltilir ve bu hususta konuşmaları sağlanarak empati yapmalarına imkân verilir.
4. Öğrencilerden kardeşliği öğütleyen ayet ve hadis mealleri bulmaları istenilerek sınıfça hangi hususlara vurgu yapıldığı hakkında konuşulur.
5. Hz. Peygamber'in İslam kardeşliğine verdiği önem hakkında konuşulur.
6. Öğrencilerden İslam kardeşliğinin birey ve toplum açısından önemini içeren bir kompozisyon yazmaları istenir. (EK-1)

DEĞERLENDİRME

Yazılan kompozisyonlar kontrol edilir.

ONUN DİLİNDEN YÖNETİM ANLAYIŞI

DERS	: İslam Tarihi
SINIF	: 12
YAKLAŞIK SÜRE	: 40'
ÜNİTE	: Dört Halife Dönemi
TEMEL BECERİLER	: Araştırma, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, mekân, zaman ve kronolojiyi algılama, eleştirel düşünme
KAZANIMLAR	: Hz. Ebu Bekir döneminin dinî ve siyasi olaylarını değerlendirir.
KAYNAK/MATERYAL	: İslam tarihi kaynakları, tepegöz, asetat

SÜREÇ

HZ. EBU BEKİR'İN HİLAFETE GEÇTİĞİ ZAMAN YAPTIĞI KONUŞMA

1. Aşağıdaki metnin sınıfta yansıtılarak sesli bir şekilde okunması sağlanır.

“Hz. Ebu Bekir, Mescid-i Nebevî'ye geldi. Minbere çıkıp oturdu. Allah'a hamd ve şükür ettikten sonra şöyle konuştu:

“Ey insanlar! Ben, üzerinize yönetici oldum. Halbuki, sizin en hayırlınız değilim. Eğer iyilik edersen bana yardım ediniz. Fenalık yaparsam bana doğru yolu gösteriniz! “Doğruluk emanettir. Yalancılık hıyanettir. İnşallah, içinizdeki en zayıfınız kendisinin hakkını alıncaya kadar, yanımda en güçlünüz olacaktır! İçinizde en güçlünüz de üzerine geçirdiği hakkı kendisinden alıncaya kadar benim yanımda en zayıfınız olacaktır.

....

Ben, Allah ve Resulüne itaat ettikçe, siz de bana itaat ediniz. Ben, Allah ve Resulüne asi olursam sizin de bana itaatiniz lazım gelmez.

Kendim ve sizin için Allah'tan af ve mağfiret dilerim!”

(İbn Sa'd, et-Tabakâtü'l-Kübra, C 3, s. 183)

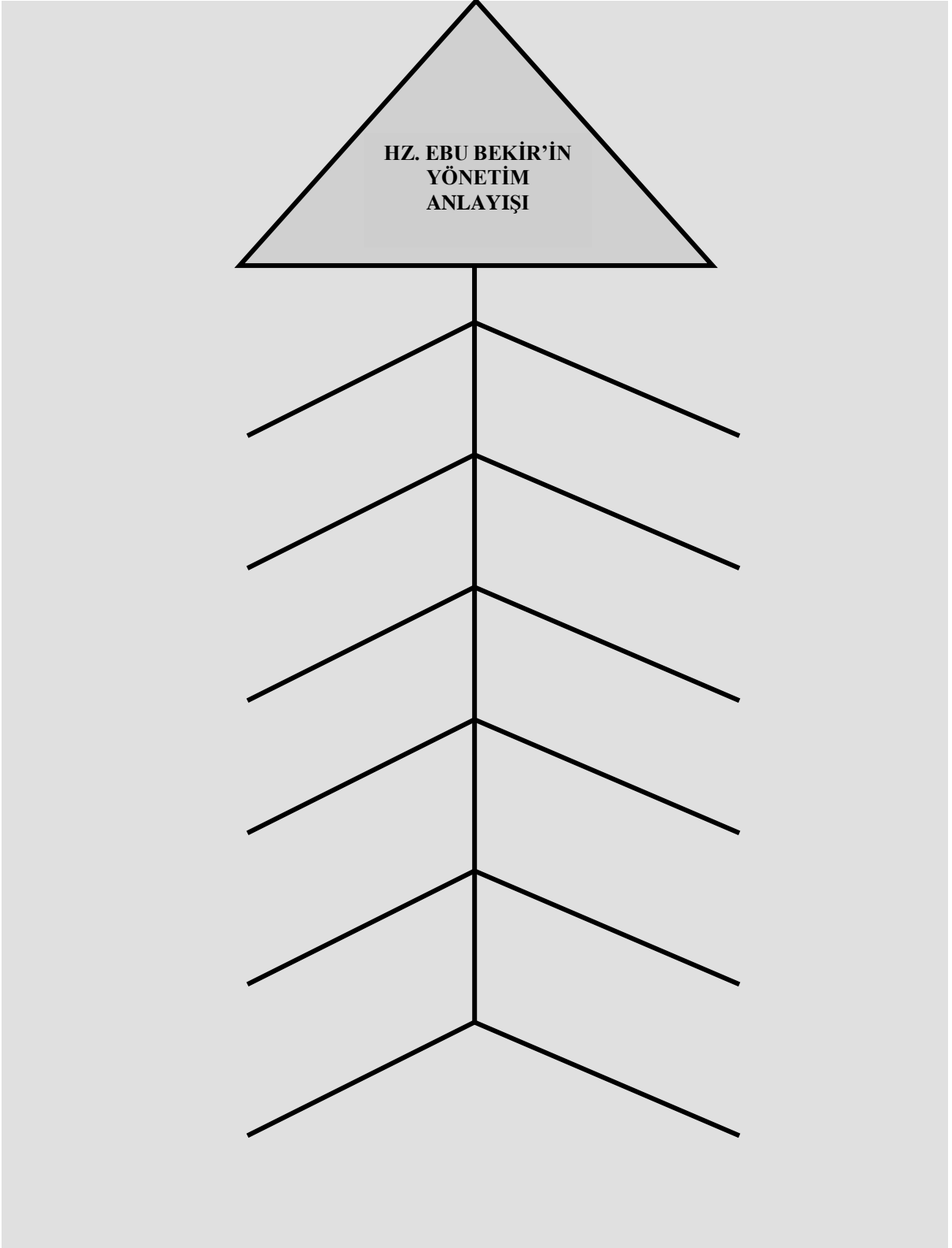
2. Metin okunduktan sonra öğrencilere şu gibi sorular yöneltilir.

- Hz. Ebu Bekir yönetimde hangi ilkeleri esas almıştır?
- Adaletin uygulanmasında neye dikkat etmiştir?
- Yöneten ve yönetilen ilişkilerinde nasıl bir çerçeve çizmiştir?
- Allah'a ve Resulüne itaat ne demektir?

3. Yukarıdaki metinle ilgili yapılan konuşmalardan hareketle Hz. Ebu Bekir'in yönetim anlayışı balık kılıçına yazılır. (EK-1)

DEĞERLENDİRME

Yazılan kompozisyonlar kontrol edilir.

NEREDEN NEREYE?

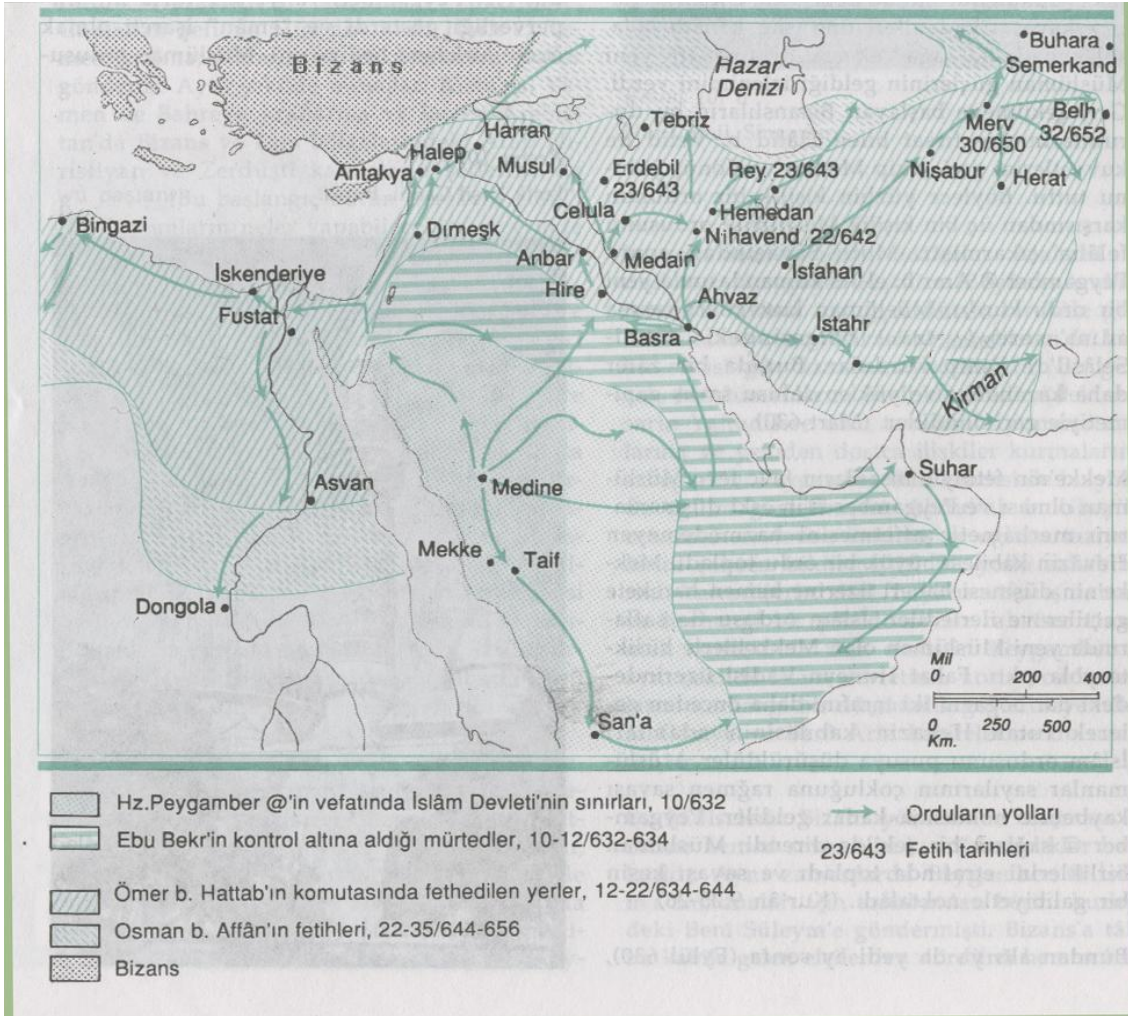
DERS	: İslam Tarihi
SINIF	: 12
YAKLAŞIK SÜRE	: 40'
ÜNİTE	: Emeviler
TEMEL BECERİLER	: Eleştirel düşünme, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, mekân, zaman ve kronolojiyi algılama, uygulama, araştırma
KAZANIMLAR	: Emeviler dönemindeki fetihleri ve İslam coğrafyasındaki genişlemeyi söyler.
KAYNAK/MATERYAL	: Tarih atlasları

SÜREÇ

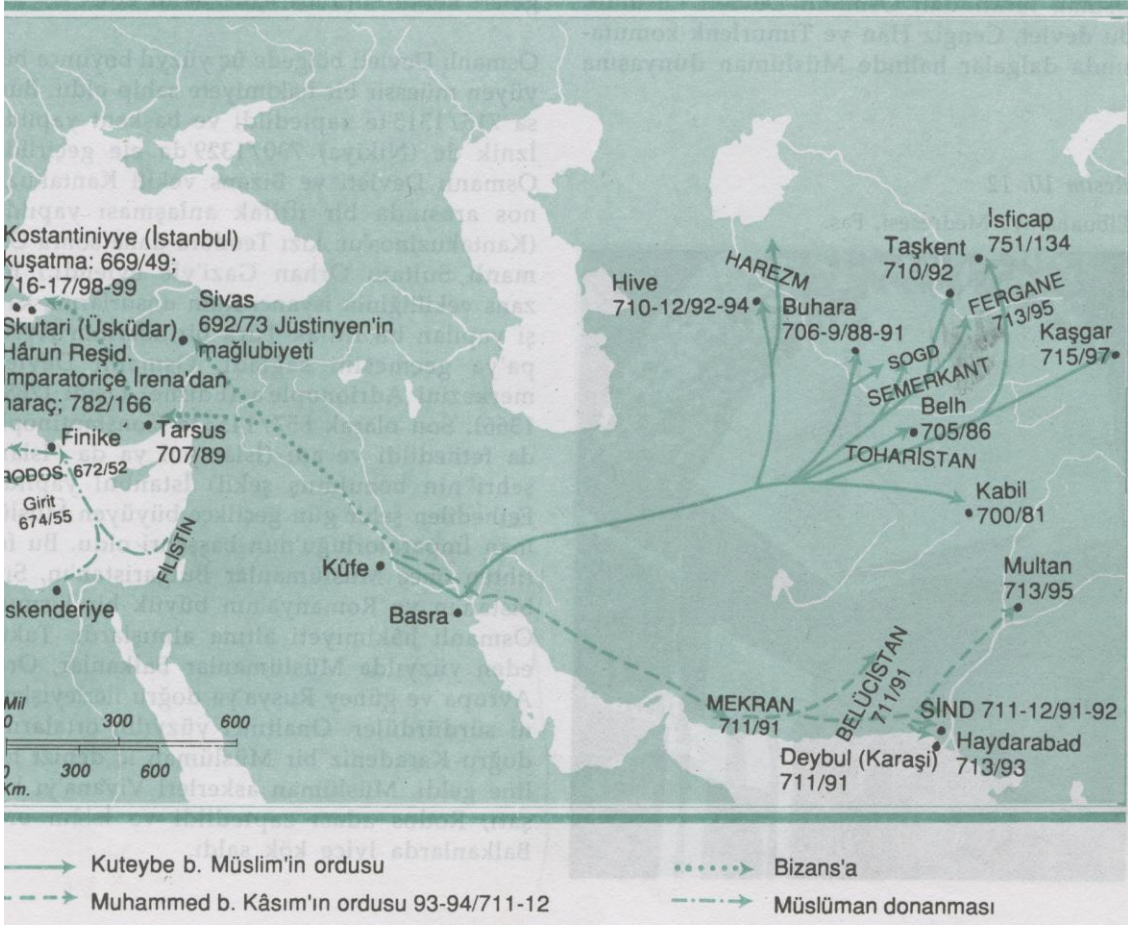
1. Sınıfa Dört Halife Dönemi ve Emevi dönemini gösteren haritalar getirilir. (EK-1)
2. Öğrencilerden her iki dönemde yapılan fetihleri karşılaştırmaları istenir.
3. Emeviler dönemindeki fetihlerin hangi coğrafi bölgelere doğru yapıldığı belirlenir.
4. Emeviler döneminde İslam coğrafyasının genişlemesine etki eden unsurların neler olduğu belirlenerek bu unsurlar listelenir. (EK-2)

DEĞERLENDİRME

Öğrencilerin harita üzerinde Emeviler döneminde yapılan fetihler hakkında bilgi sahibi olup olmadıkları kontrol edilir.

Dört Halife Döneminde Yapılan Fetihler

Emeviler Döneminde Asya'da Yapılan Fetihler

Emeviler Döneminde Yapılan Fetihler

Endülüs'te Müslüman Hâkimiyeti

ŞEMA OLUŞTURALIM

DERS	: İslam Tarihi
SINIF	: 12
YAKLAŞIK SÜRE	: 40'
ÜNİTE	: Abbasiler
TEMEL BECERİLER	: Eleştirel düşünme, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, araştırma, değişim ve sürekliliği algılama
KAZANIMLAR	: Abbasilerin karşılaştıkları iç sorunları tartışır. Abbasiler döneminde yönetim ve İslam karşıtı dinî siyasi isyanların nedenlerini araştırır.
KAYNAK/MATERYAL	: İslam tarihi kitapları, ansiklopediler

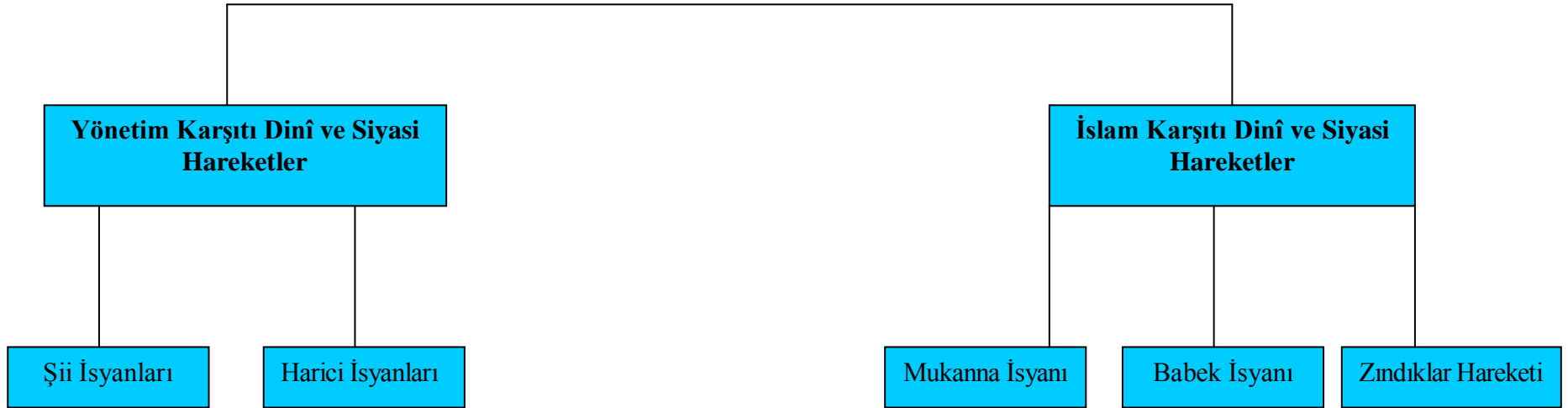
SÜREÇ

1. Öğrencilerden Abbasi döneminin iç sorunlarının neler olduğu ile ilgili ön araştırma yapmaları istenir.
2. Yönetim karşıtı hareketlerin ortaya çıkış nedenleri hakkında sınıfta konuşulur.
3. İslam karşıtı hareketlerin mahiyetlerinin neler olduğu tartışılır.
4. Bu ön bilgilerden sonra Abbasi döneminin yönetim ve İslam karşıtı hareketlerini içeren (EK-1) şema yansıtılarak bu dönemde çıkan isyanların mahiyetleri hakkındaki bilgiler pekiştirilir.

DEĞERLENDİRME

Öğrencilerin, bu dönemin yönetim ve İslam karşıtı isyanlarının neler olduğunu öğrenip öğrenmedikleri kontrol edilir.

ABBASİLER DÖNEMİNDE YÖNETİM KARŞITI DİNİ SİYASİ HAREKETLER

SUNU HAZIRLIYORUZ

DERS	: İslam Tarihi
SINIF	: 12
YAKLAŞIK SÜRE	: 40'
ÜNİTE	: Türkler ve İslamiyet
TEMEL BECERİLER	: Eleştirel düşünme, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, araştırma, mekân, zaman ve kronolojiyi algılama
KAZANIMLAR	: Selçuklu ve Osmanlıların İslam medeniyetine katkılarını ana hatları ile açıklar.
KAYNAK/MATERYAL	: Görsel materyaller (cami, medrese, kervansaray vb. resimleri)

SÜREÇ

1. Bir grup öğrenciden Selçuklularla ilgili, diğer bir gruptan da Osmanlılar dönemi İslam medeniyetini ifade eden cami, medrese, kervansaray resimleri gibi görsel materyaller getirmelerini ister.
2. Öğrencilerin getirmiş olduğu materyaller konularına göre sınıflandırılır.
3. Bu materyaller çerçevesinde sınıfça Selçuklu ve Osmanlıların İslam medeniyetine mimari, musiki, edebî, hat, tezhip alanındaki katkıları tartışılır.
4. Konuşmalar sonucunda ulaşılan sonuçların hazırlanan sunuya eklenmesi sağlanır.

DEĞERLENDİRME

Öğrencilerin Selçuklular ve Osmanlılar dönemindeki İslam medeniyeti hakkındaki bilgileri değerlendirilir.

İSİMLERİ ÖLÜMSÜZLEŞENLER

DERS	: İslam Tarihi
SINIF	: 12
YAKLAŞIK SÜRE	: 40'
ÜNİTE	: İslam Medeniyeti
TEMEL BECERİLER	: Eleştirel düşünce, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, problem çözme, değişim ve sürekliliği algılama
KAZANIMLAR	: İslam medeniyetindeki ilim ve düşünce hayatının genel özelliklerini söyler.
KAYNAK/MATERYAL	: İslam tarihi kitapları, ansiklopediler

SÜREÇ

1. Daha önceden sınıftaki öğrenciler üç gruba ayrılarak birinci gruptan İslam bilimleri, ikinci gruptan sosyal bilimler ve üçüncü gruptan da fen bilimleri alanında ün yapmış İslam âlimleri hakkında araştırma yapmaları istenir.
2. Öğrencilerin yaptığı çalışmalar sınıfça paylaşılır.
3. Konuşmalar sonucu her alanla ilgili birer tablo yapılarak yansıtılır. (EK-1)

DEĞERLENDİRME

Öğrencilerin İslam, sosyal ve fen bilimleri alanında ün yapmış İslam âlimleri hakkında edindikleri bilgileri ölçülür.

ALANLAR	MÜSLÜMAN BİLGİNLER	ESER
İslam Bilimleri
Sosyal Bilimler
Fen Bilimleri

NELER YAPMALIYIZ?

DERS	: İslam Tarihi
SINIF	: 12
YAKLAŞIK SÜRE	: 40'
ÜNİTE	: Günümüz İslam Dünyası
TEMEL BECERİLER	: Eleştirel düşünme, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, problem çözme, araştırma, değişim ve sürekliliği algılama, mekân, zaman ve kronolojiyi algılama
KAZANIMLAR	: Türkiye'nin diğer İslam ülkeleri ile ilişkilerini örnekleri ile açıklar.
KAYNAK/MATERYAL	: Haritalar

SÜREÇ

1. Sınıfa günümüz İslam dünyasını gösteren bir harita getiriniz.
2. Öğrencilerin haritadan İslam ülkelerini ve Müslüman toplulukların yaşadıkları diğer yerleri bulmalarını sağlayınız.
3. Günümüzde, Türkiye'nin İslam dünyası ile coğrafi ilişkileri üzerinde durulur.
4. Türkiye'nin İslam dünyası ve Müslüman topluluklarla ilişkilerinin daha ileri seviyelerde olabilmesi için nelerin yapılması gerektiği ile ilgili tartışma ortamı oluşturarak ulaşılan sonuçlar listelenir. (EK-1)

DEĞERLENDİRME

Öğrencilerin konuları ne derecede anladıklarını gözlem yoluyla değerlendirilir.

